

Презентація результатів дослідження

Індекс настроїв малого бізнесу

за 2024 рік

UNLIMIT UKRAINE
BY THE EUROPEAN BUSINESS ASSOCIATION

ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІНДЕКСУ НАСТРОЇВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Як Ви оцінюєте поточний стан справ у Вашому бізнесі?

Як би Ви оцінили стан справ у Вашому бізнесі на цей момент порівняно з попередніми шістьма місяцями?

Які Ваші очікування щодо стану справ у Вашому бізнесі протягом найближчих шести місяців?

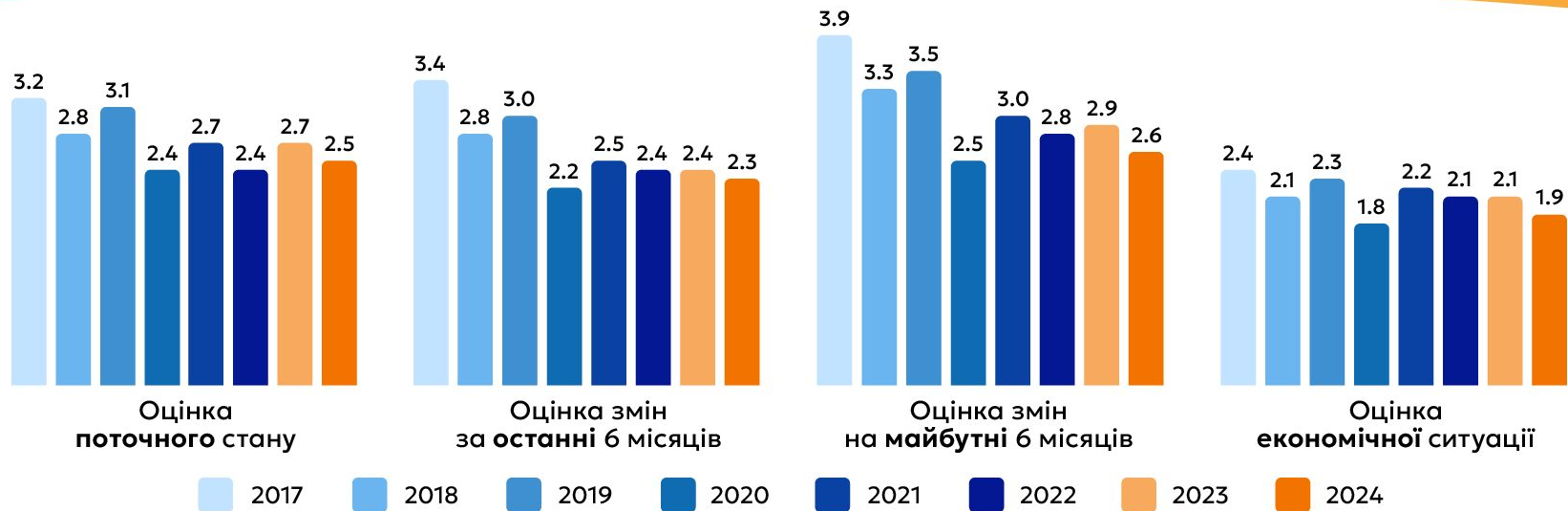
Як Ви оцінюєте економічну ситуацію в країні в цілому?

1716 представників малого бізнесу взяли участь в онлайн-опитуванні в період з 1.12.2024 по 31.12.2024.

Відповіді на питання переведені в оцінку в діапазоні від 1 (найгірша оцінка) до 5 (найкраща оцінка).

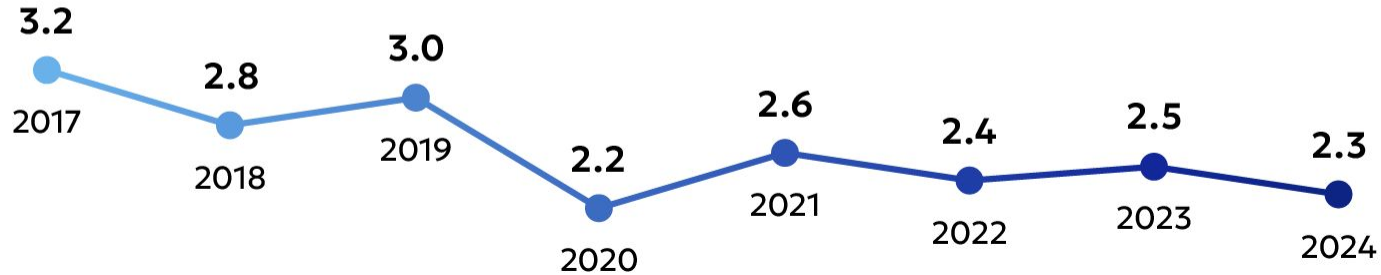
Індекс є середнім арифметичним значенням за результатами чотирьох компонентів.

ІНДЕКС НАСТРОЇВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Оцінка стану бізнесу й майбутні очікування знизилися, як порівняти з минулим роком. Те саме спостерігаємо щодо оцінки економічної ситуації в Україні — вона досі не є оптимістичною.

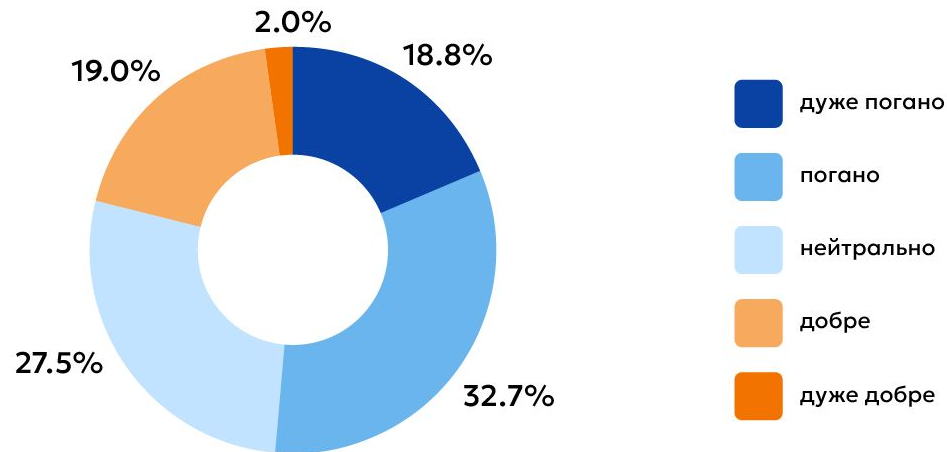
ІНДЕКС НАСТРОЇВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Загалом тренд негативний: індекс зменшився, як порівняти з минулим роком.

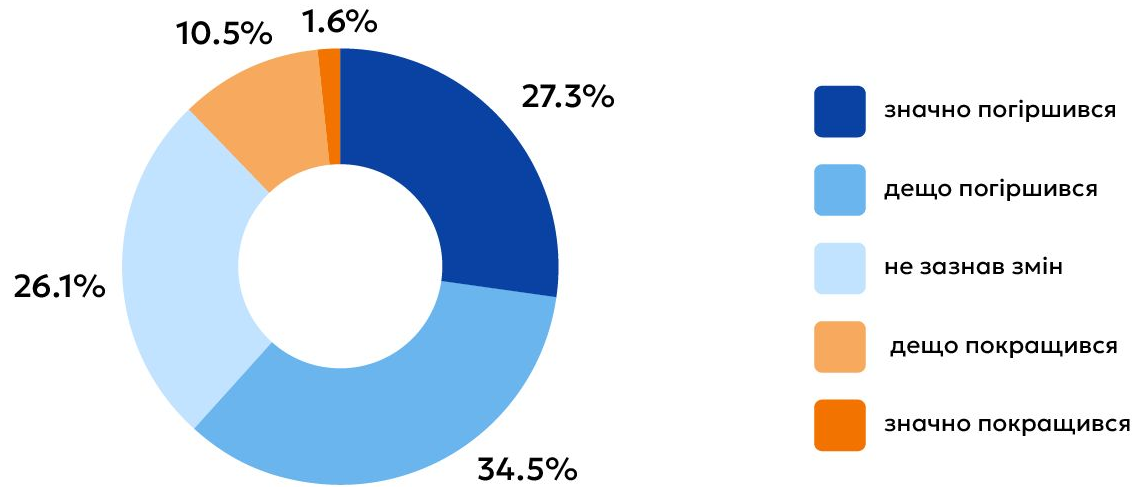
До більш песимістичної оцінки респондентів минулого року призвели: підвищення податків, вимкнення світла, обстріли, нестача кадрів та інші економічні чинники. Також знизилась оцінка змін на майбутні 6 місяців.

ОЦІНКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ВЛАСНОГО БІЗНЕСУ

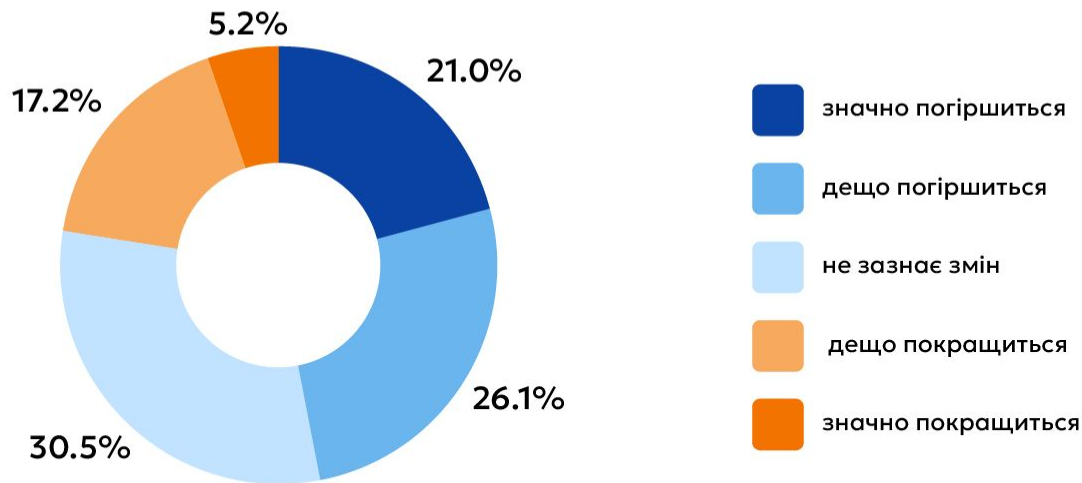
Переважно збільшилася частка негативних оцінок, як порівняти з минулим роком. Наприклад оцінка «дуже погано» зростає на 5.2%, а «погано» — на 7%. Частка позитивних також збільшилася, але не суттєво, як порівняти з негативними: «добре» — на 3.2%, «дуже добре» — на 1%. Якщо торік 41.3% оцінила свій стан як «нейтральний», то у 2024 зробили це лише 27.5%, що свідчить про погіршення стану МСБ.

ОЦІНКА ЗМІН СТАНУ БІЗНЕСУ ЗА ОСТАННІ ПІВ РОКУ

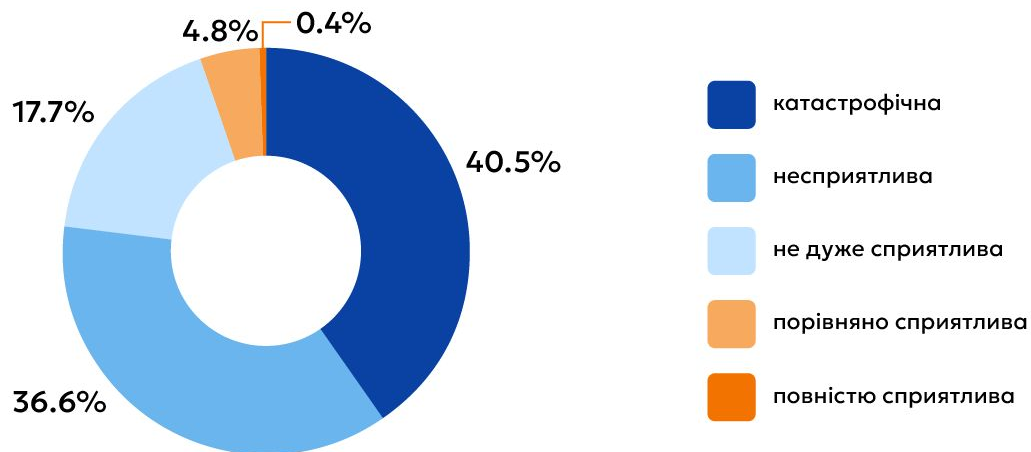
Кількість тих, хто вважає, що стан бізнесу погіршився, становить більшу частину опитаних. 12.1% відмітили покращення справ (проти 19% у 2023 р.). Несуттєво зменшилася частка бізнесів, що не зазнали змін (26.1% проти 28% у 2023 р.).

ПРОГНОЗИ ЗМІН СТАНУ БІЗНЕСУ НА НАСТУПНІ ПІВ РОКУ

Прогнози загалом менш утішні, ніж торік: позитивні очікування зменшили свою частку (22.4% проти 37% у 2023 р.). Проте збільшилася кількість тих, хто відповів, що стан справ не зазнає змін (30.5% проти 26.2% у 2023 р.).

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Більшість опитаних, 77% респондентів, вважає економічну ситуацію негативною (проти 56% у 2023 р.): це більше на 12 в.п., ніж торік. Відповідно зменшилася частка тих, хто налаштований позитивно: 5.2% проти 11.3% у 2023 р.

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ЗА КОРДОН

83.4% представників малого бізнесу не експортують свій товар за кордон, що на 2 в.п. менше, як порівняти з минулим роком.

ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ БІЗНЕСУ

66.5%

Планують
розширення бізнесу

33.5%

Не планують
розширення бізнесу

25% Планують відкривати нові
напрями виробництва

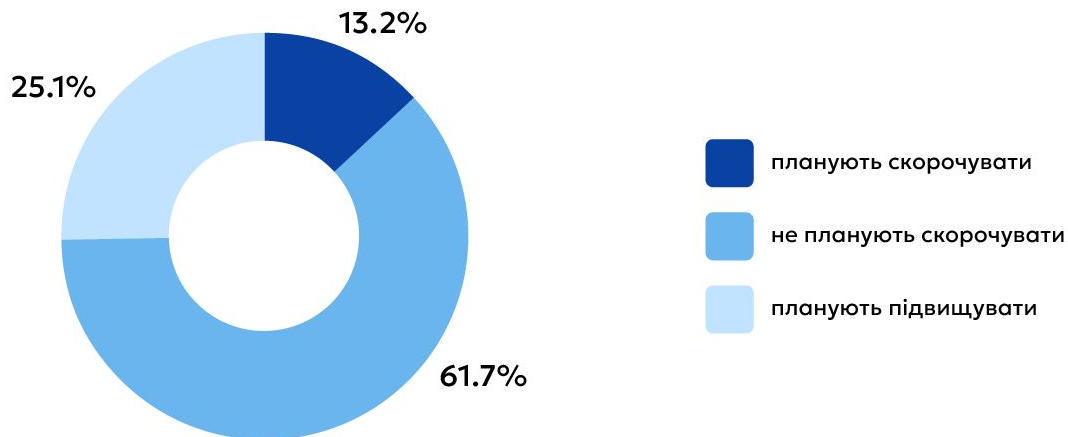
20% Планують змінювати кількість
найманих працівників

14% Планують виходити
на зовнішні ринки

13% Планують розширювати
географію виробництва

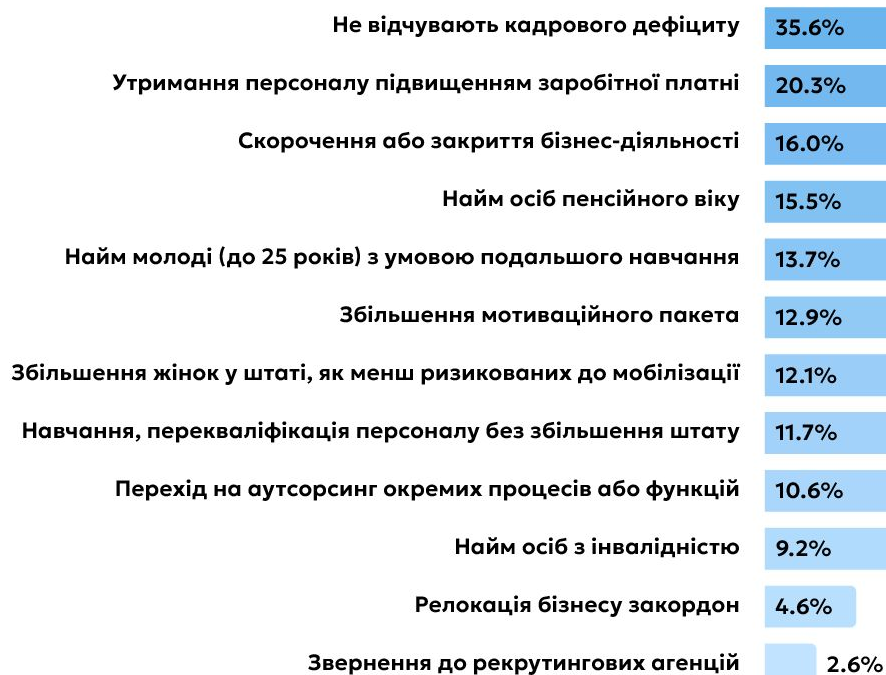
Більшість планує розширення бізнесу способом відкриття нових напрямів виробництва (25%) й рівною мірою розширення географії діяльності (13%), а також виходу на зовнішні ринки (14%).

ПЛАНИ ЩОДО ЗМІНИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Плани щодо зміни заробітної плати майже не змінилися, як порівняти з минулим роком: не змінюватиме 61.7% проти 62% у 2023 р. Проте збільшилася кількість респондентів, які поділилися планами щодо скорочення: 13.2% — на 3.2% більше, ніж минулого року.

СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ КАДРОВОГО ДЕФІЦИТУ У 2025 РОЦІ

Здебільшого респонденти будуть утримувати персонал підвищенням заробітної плати (20.3%), також планують найм осіб пенсійного віку (15.5%) й молоді до 25 років (13.7%). 16% планують скорочення або закриття бізнес-діяльності. 35.6% респондентів не відчують кадрового дефіциту.

ПЛАНИ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ ДО БІЗНЕСУ

62%

Планують
залучати кошти

38%

Не планують
залучати кошти

47% Власні кошти

16% Кредити

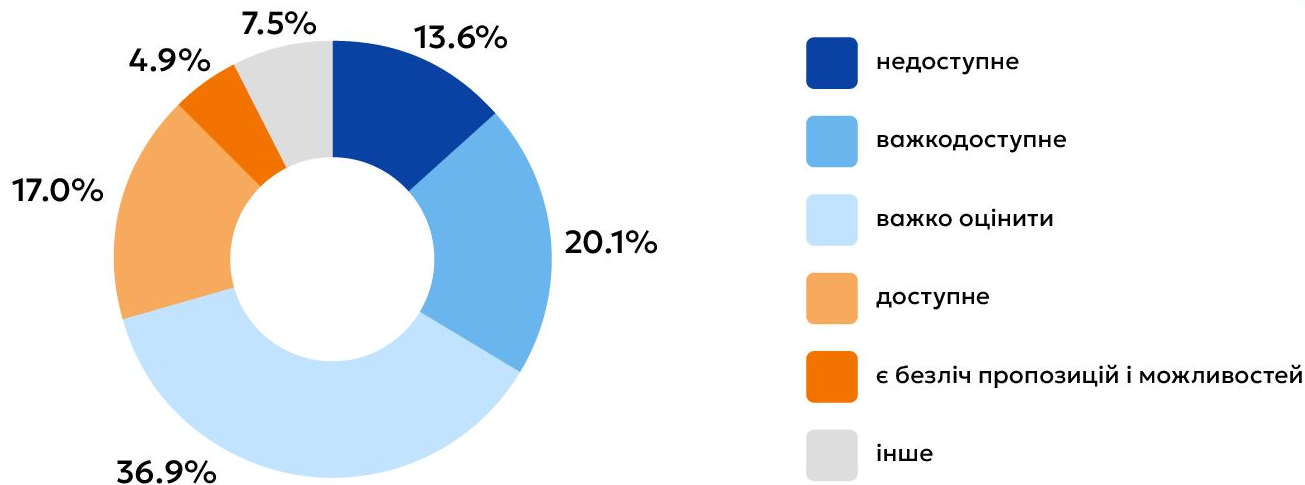
21% Грантові програми

10% Інвестиції

Більшість опитаних (62%) планує залучити кошти до свого бізнесу у 2025 році, використовуючи власні кошти (47%) й меншою мірою — гранти (державні — 9.2% й від міжнародних організацій — 11.5%) та інвестиції від українських (6.3%) або іноземних (4.1%) приватних осіб / компаній.

Здебільшого бізнес розраховує на власні сили: збільшилася частка залучення власних коштів (47% проти 40% у 2024 р.), однак збільшилися і наміри щодо кредитів (16% проти 12% у 2024 р.).

ОЦІНКА ДОСТУПНОСТІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

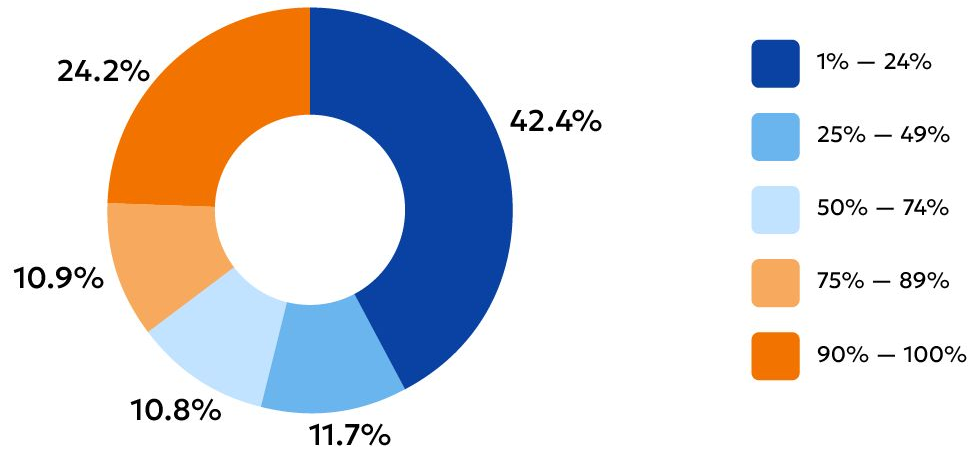
Відмічається позитивна динаміка в доступності банківського кредитування. Частка тих, хто оцінює як «доступне» й «безліч можливостей», збільшилася майже до 22% із 18.8% у 2023 р., відповідно зменшилася частка тих, хто вважає «важкодоступним» і «недоступним» (33.7% з 41.5% у 2023 р.). Серед інших причин респонденти зазначають високі ставки (1.7%) й те, що не користуються, бо немає потреби / зависокі ризики (2.6%).

ВИКОРИСТАННЯ КАНАЛІВ У БІЗНЕСІ

Більшість респондентів використовує у своєму бізнесі фізичні точки збуту (39.9%), соціальні мережі (38.7%), власний сайт (32.5%) та продаж через маркетплейси (24.9%).

ЧАСТКА БІЗНЕСУ, ЩО ПРИПАДАЄ НА ЦИФРОВІ КАНАЛИ

42.4% підприємців зазначають, що обсяг їхнього бізнесу через ці канали становить від 1% до 24%. Крім того, 24.2% малих підприємців продають виключно через цифрові канали. Майже 33% відповіли, що вони не використовують цифрові канали, а це на 0.5% менше, ніж минулого року.

ПЛАНИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КАНАЛІВ У БІЗНЕСІ

Більшість респондентів заявила про наміри найближчим часом почати використовувати цифрові канали: соціальні мережі (32.7%), сайт (19.7%), вихід на маркетплейси (15.2%), створення мобільного застосунку (7.2%). Проте 49.4% респондентів зазначили, що не збираються використовувати (канали e-commerce).

ПЛАНИ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Більшість респондентів вибирає стратегію збільшення цін (47.8%), розширення ринків збуту (22.5%) та оптимізацію витрат через зміну структури бізнесу (15.9%).

ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ ЧИННИКІВ НА РОБОТУ БІЗНЕСУ

Серед топчинників, які негативно впливають на розвиток бізнесу, підприємці зазначають: низьку купівельну спроможність, зростання цін, нестабільність економіки, війну й окупацію територій, атаку на українську енергосистему, фіскальний тиск, високі податки.

ЩО ХОТІЛИ Б ЗМІНИТИ В КРАЇНІ НА КОРИСТЬ БІЗНЕСУ?

Майже третина опитаних вибрала варіант «подолати корупцію» як аспект у країні, який вона б хотіла змінити. Пріоритетами залишаються: зменшення фіскального тиску, зміцнення обороноздатності, стимулювання економіки, забезпечення законності, спрощення оподаткування.

ПРОФІЛЬ ОПИТАНИХ КОМПАНІЙ

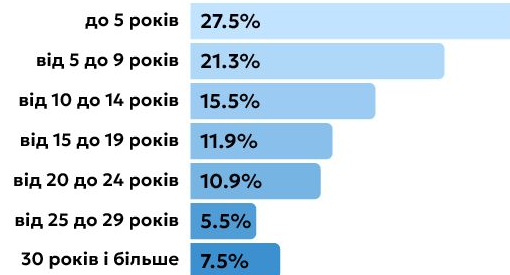
Сфера діяльності

Регіон діяльності

Кількість років на ринку

Кількість найманих працівників

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

- Показник індексу настроїв малого бізнесу за 2024 рік має незначний спад, як порівняти з 2023 роком, і становить 2.3 бала з 5. Оцінки поточного стану й майбутнього дещо спали, як і оцінка економічної ситуації.
- Чинники, що негативно впливають на оцінки бізнесу: низька купівельна спроможність, зростання цін, нестабільність економіки, війна й окупація територій, атаки на українську енергосистему, фіскальний тиск, високі податки й інше.
- Проте третій рік повномасштабної війни не скорив підприємців: більшість (66.5%) планує розширення бізнесу у 2025 році. Здебільшого бізнес розраховує на власні кошти (40%) та меншою мірою — на гранти (21%), кредити (16%) й залучення інвестицій (10%).
- Серед способів подолання кадрової кризи малий бізнес переважно планує утримувати персонал підвищенням заробітної плати (20.3%), наймати осіб пенсійного віку (15.5%) та молодь до 25 років (13.7%). А 16% планують скорочення або закриття бізнес-діяльності (16%).
- Маленький бізнес задля адаптації до зміни податкового навантаження у 2025 році буде вибирати стратегію збільшення цін (4.7.8%), розширення ринків збуту (22.5%) та оптимізацію витрат через зміну структури бізнесу (15.9%).
- Щодо очікувань, то прогнози загалом менш позитивні, ніж торік: позитивні очікування зменшили свою частку (22.4% проти 37% у 2023 р.). Проте збільшилася кількість тих, хто відповів, що стан справ не зазнає змін (30.5% проти 26.2% у 2023 р.).
- Більшість бізнесів буде використовувати цифрові канали у своїй бізнес-діяльності, переважно йтиметься про соцмережі. Серед важливих змін третина опитаних вибрала «подолати корупцію». Також пріоритетами стали зменшення фіскального тиску та зміцнення обороноздатності країни.